★ כיתה ה׳ ★

שפה

עברית · קריאה, כתיבה ולשון

משימה: מסע בזמן

מה מחכה בפנים?

- ✦ חמשת הבניינים
- ✦ גוף, מספר ומין
- ✦ משפט פשוט ומאוחה
- ✦ מילות קישור
- ✦ עובדה או דעה
- ✦ טענה ונימוק
- ✦ סיכום פסקה
- ✦ ניבים ופתגמים
- ✦ הבנת הנקרא
- ✦ תפזורת ואתגרים

15 דפי תרגול · משימות ★★ אתגר · דפי תשובות להורים

שם הנוסע/ת בזמן: _____ כיתה: _____

חמשת הבניינים

לכל פועל יש **שורש ובניין**. הבניין הוא התבנית שהשורש "נכנס" אליה. כל הפעלים כאן בזמן עבר, בגוף "הוא".

הבניין	דוגמאות	סימן היכר
פָּעַל	שָׁמַר · כָּתַב	רק אותיות השורש, בלי תוספות
נִפְעַל	נִשְׁבַּר · נִכְנַס	נ׳ נוספת בתחילת הפועל
פִּעֵל	סִפֵּר · דִּבֵּר	חיריק וצירה; בלי ניקוד: י׳ אחרי האות הראשונה (סיפר)
הִפְעִיל	הִדְלִיק · הִזְמִין	ה׳ בהתחלה, ו׳ לפני האות האחרונה
הִתְפַּעֵל	הִתְלַבֵּשׁ · הִתְרַחֵץ	הִתְ בהתחלה

מיינו את הפעלים לפי הבניין שלהם. כתבו כל פועל בעמודה המתאימה.

כָּתַב · נִגְמַר · סִפֵּר · הִרְגִּישׁ · הִתְקַדֵּם · לָמַד · נִשְׁאַר · טִיֵּל

הִשְׁלִיךְ · הִתְרַגֵּשׁ · רָקַד · נִרְדַּם · בִּקֵּר · הִסְבִּיר · הִתְנַצֵּל

פעל	נפעל	פיעל	הפעיל	התפעל

שימו לב: כשהנ׳ היא חלק מהשורש, הפועל לא בהכרח בנפעל. למשל נָפַל (שורש נ.פ.ל) הוא בבניין פעל.

1 ★★ אתגר הפועל הִתְחִיל מתחיל באותיות הת. האם הוא בבניין התפעל? בדקו את השורש והסבירו.

מזהים בניין לפי סימנים

תמר ואיתי נסעו בשעון הזמן למצרים העתיקה. בכל משפט יש פועל מסומן בקו. כתבו את השורש שלו ואת הבניין.

	המשפט	השורש	הבניין
1	תמר **לחצה** על הכפתור בשעון הזמן.		
2	השעון **נדלק** באור כחול.		
3	איתי **התרגש** מאוד מהפירמידות.		
4	מדריך מקומי **הסביר** להם איך בנו אותן.		
5	עובד מצרי **סיפר** שהאבנים כבדות מאוד.		
6	איתי **צילם** את הציורים שעל הקירות.		
7	הילדים **נכנסו** למקדש שקט וקריר.		
8	במקדש היה חושך, ולכן הם **הדליקו** פנס.		
9	בערב השמש **שקעה** מאחורי החולות.		
10	לבסוף הם **התרחקו** מהמקדש וחזרו הביתה.		

רמזים: נ׳ בהתחלה ◀ נפעל · ה׳ בהתחלה ו׳ לפני האות האחרונה ◀ הפעיל · הת בהתחלה ◀ התפעל · י׳ אחרי האות הראשונה (סיפר, צילם) ◀ פיעל · בלי תוספות ◀ פעל

1 ★★ אתגר בשני משפטים יש פעלים מאותו שורש, אבל מבניינים שונים. מהם מספרי המשפטים? מה השורש?

משפטים: _____ השורש: _____

שורש אחד ובניינים רבים

מאותו שורש בונים פעלים בבניינים שונים, והמשמעות משתנה. השלימו בכל משפט את הפועל המתאים מהמחסן. שימו לב להתאמה: הוא או היא.

השורש ג.ד.ל מחסן: הִגְדִּיל | גָּדַל | גִּדֵּל

- העץ בחצר _____ מאוד בשנה האחרונה.
- סבא _____ בגינה עגבניות וקישואים.
- החוקר _____ את התמונה במחשב, כדי לראות את הפרטים.

השורש כ.ת.ב מחסן: נִכְתַּב | הִתְכַּתֵּב | כָּתַב | הִכְתִּיב

- תמר _____ מכתב לחברה שלה.
- הספר העתיק הזה _____ לפני מאתיים שנה.
- המורה רינה _____ לנו משפט, וכולנו כתבנו אותו.
- איתי _____ במשך שנה עם ילד מצרפת.

השורש ל.ב.ש מחסן: הִתְלַבֵּשׁ | לָבַשׁ | הִלְבִּישׁ

- האביר _____ שריון כבד מברזל.
- אמא _____ את התינוק במעיל חם.
- איתי _____ מהר ויצא לבית הספר.

1 ★★ אתגר מהשורש פ.ת.ח כתבו שני פעלים מבניינים שונים, ומשפט עם כל אחד מהם.

_____

_____

גוף מספר ומין

הפועל מגלה לנו מי עשה את הפעולה: **גוף** (ראשון, שני, שלישי), **מספר** (יחיד או רבים) ו**מין** (זכר או נקבה).

א · השלימו את הנטייה של הפועל שָׁמַר בזמן עבר.

הגוף	יחיד	רבים
ראשון	אני שָׁמַרְתִּי	אנחנו _____
שני, זכר	אתה _____	אתם _____
שני, נקבה	את _____	אתן _____
שלישי, זכר	הוא שָׁמַר	הם _____
שלישי, נקבה	היא _____	הן _____

1. מה גיליתם על הצורה של "הם" ושל "הן" בזמן עבר?

_____

ב · מתוך היומן של תמר. קראו, ומלאו את הטבלה לכל פועל מסומן.

יום שני. היום **נסענו** בשעון הזמן לימי הביניים. ליד הטירה **ראיתי** אביר על סוס לבן. האביר **שאל** אותנו: "**הגעתם** מארץ רחוקה?" הנסיכה **חייכה** אלינו, ובערב אנשי הטירה **הזמינו** אותנו לסעודה גדולה.

כשאי אפשר לדעת את המין מתוך הפועל, כתבו: **לא מסומן**.

הפועל	גוף	מספר	מין
נסענו			
ראיתי			
שאל			
הגעתם			
חייכה			
הזמינו			

2. ★★ אתגר שנו את המשפט "האביר שאל אותנו" כך שיתאים לשתי אבירות.

_____

משפט פשוט ומשפט מאוחה

משפט פשוט: משפט אחד, עם פועל מרכזי אחד. **משפט מאוחה**: שני משפטים פשוטים או יותר, שחוברו במילת חיבור (ו, אבל, או, לכן). כל חלק בו יכול לעמוד לבד.

א · כתבו בריבוע: פ (פשוט) או מ (מאוחה).

1. ☐ הרכבת יצאה מהתחנה בשמונה בבוקר.
2. ☐ הרכבת יצאה מהתחנה, והנוסעים נופפו לשלום.
3. ☐ הקטר פלט ענן גדול של עשן אפור.
4. ☐ הדרך הייתה ארוכה, אבל איש לא התלונן.
5. ☐ בתחנה הבאה עלו לרכבת שני ילדים עם מזוודה גדולה.
6. ☐ מחר ניסע שוב ברכבת, או נשוט בספינה.

ב · חברו את שני המשפטים הפשוטים למשפט מאוחה אחד, בעזרת המילה שבסוגריים.

1. היה קר בקרון. איתי לבש מעיל. (לכן)

_____

2. תמר רצתה לרדת בתחנה. הרכבת לא עצרה. (אבל)

_____

3. הכרטיסן בדק את הכרטיסים. הנוסעים הראו לו אותם. (ו)

_____

4. ★★ אתגר בחרו בעצמכם מילת חיבור מתאימה: הרכבת איחרה. הילדים פספסו את ההצגה.

_____

ג · פרקו את המשפט המאוחה לשני משפטים פשוטים.

השעון צלצל, ותמר ואיתי חזרו להווה.

_____

מילות קישור

מילת קישור מראה מה הקשר בין שני רעיונות: **הוספה**, **ניגוד**, **סיבה** או **תוצאה**. המשפטים בחלק ב מתרחשים על סיפון ספינה עתיקה.

א · מיינו את מילות הקישור לפי סוג הקשר.

לכן | אולם | כי | וגם | בגלל ש־ | אבל | בנוסף | משום כך
אך | משום ש־ | יתר על כן | לפיכך

הוספה	ניגוד	סיבה	תוצאה

ב · הקיפו את מילת הקישור המתאימה, וכתבו אותה על הקו.

1. המלחים פרשו מפרשים גדולים, _____ הספינה שטה מהר.
   (לכן) (אבל) (כי)
2. הספינה הייתה חזקה, _____ הסערה שברה את התורן.
   (אבל) (לכן) (כי)
3. המלחים שמחו מאוד לראות יבשה, _____ המים לשתייה כמעט נגמרו.
   (כי) (לכן) (למרות ש־)
4. רב החובל ידע לקרוא מפות, _____ ידע לנווט לפי הכוכבים.
   (וגם) (אבל) (כי)
5. _____ הים היה סוער, הספינה הגיעה בשלום לנמל.
   (למרות ש־) (בגלל ש־) (לכן)

6. (★★ אתגר) כתבו משפט על מסע בים עם צירוף הקישור "משום כך".

_____

עובדה או דעה

עובדה: אפשר לבדוק אותה ולהוכיח שהיא נכונה. **דעה**: מה שמישהו חושב או מרגיש. אחרים יכולים לחשוב אחרת.

א · סמנו ✓ בעמודה המתאימה.

	המשפט	עובדה	דעה
1	הפירמידות במצרים נבנו לפני יותר מארבעת אלפים שנה.		
2	הפירמידות הן המבנים היפים ביותר בעולם.		
3	אבירים בימי הביניים לבשו שריון ממתכת.		
4	לחיות בימי הביניים היה משעמם מאוד.		
5	בעבר השתמשו בשעון חול כדי למדוד זמן.		
6	רכבת קיטור נעה בעזרת אדים של מים רותחים.		
7	כדאי שכל ילד יבקר במוזיאון לפחות פעם בשנה.		
8	ביוון העתיקה שמרו שמן ויין בכדים מחרס.		
9	הספינות של פעם היו מרגשות יותר מהמטוסים של היום.		
10	לפני שהיה דפוס, ספרים נכתבו ביד.		

מילים שמסגירות דעה: לדעתי · אני חושב/ת · כדאי · הכי · יפה · משעמם · מרגש · נהדר

1 כתבו עובדה אחת ודעה אחת על בית הספר שלכם.

עובדה:

דעה:

2 ★★ אתגר הפכו את העובדה לדעה: "בספרייה יש ספרים על מצרים העתיקה."

טענה ונימוקים

בטקסט טיעון הכותב מציג **טענה** (מה הוא חושב) ותומך בה ב**נימוקים** (למה). קראו את הטקסט וענו על השאלות.

כדאי ללמוד היסטוריה

לדעתי, לימודי היסטוריה חשובים לכל ילד וילדה. ראשית, ההיסטוריה עוזרת לנו להבין איך נוצר העולם שבו אנחנו חיים היום. למשל, כשלומדים על המצאת הדפוס, מבינים איך הגיעו ספרים לכל בית. שנית, כשלומדים על טעויות שעשו אנשים בעבר, אפשר להימנע מהן בעתיד. נוסף על כך, סיפורים מן העבר פשוט מרתקים: מלכים, ממציאים, מגלי ארצות ומסעות ארוכים. יש אנשים שאומרים שהעבר כבר לא חשוב, כי הכול השתנה. אבל גם היום אנחנו משתמשים ברעיונות של אנשים שחיו לפני מאות שנים. לסיכום, מי שלומד היסטוריה מבין טוב יותר את ההווה, ואולי גם את העתיד.

1. מהי הטענה של הכותב? כתבו אותה במשפט אחד.

_____

2. כתבו את שלושת הנימוקים שהכותב מביא.

נימוק 1: _____

נימוק 2: _____

נימוק 3: _____

3. איזו דוגמה מביא הכותב לנימוק הראשון? _____

4. ★★ אתגר הכותב מציג גם דעה שונה משלו. מהי הדעה, ואיך הוא עונה עליה?

_____

_____

5. העתיקו ארבע מילים או צירופים שעוזרים לסדר את הטקסט (למשל: ראשית).

_____

כותבים טקסט טיעון

הנושא: **האם כדאי לבנות מכונת זמן?** בחרו צד, מלאו את המתכנן, ואחר כך כתבו את הטקסט שלכם.

☐ **כן, כדאי** ☐ **לא, לא כדאי**

הטענה שלי

נימוק ראשון ודוגמה

נימוק שני ודוגמה

מה יגידו מי שחושבים אחרת, ומה אענה

משפט סיכום

עכשיו כתבו את הטקסט המלא:

בדקו: ☐ פתחתי בטענה ☐ כתבתי שני נימוקים לפחות ☐ השתמשתי במילים ראשית, שנית, לסיכום ☐ עניתי לדעה האחרת

מסכמים פסקה

סיכום טוב קצר מהמקור, שומר על הרעיון המרכזי ומשמיט פרטים קטנים ודוגמאות.

1 מוצאים את הנושא ◀ 2 מוחקים פרטים ודוגמאות ◀ 3 כותבים במילים שלנו

הכד העתיק - אמפורה

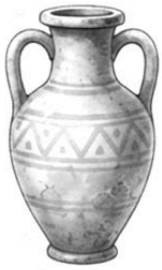

לפני אלפי שנים, ביוון וברומא, השתמשו אנשים בכד מיוחד שנקרא אמפורה. האמפורה הייתה עשויה מחרס, והיו לה שתי ידיות וצוואר צר. בתחתית שלה היה בדרך כלל חוד, כמו קצה של גזר. בזכות החוד אפשר היה לנעוץ את הכד בחול, או לסדר כדים רבים זה לצד זה בבטן הספינה. באמפורות הובילו בעיקר יין ושמן זית, ולפעמים גם רוטב דגים. סוחרים שלחו אותן בספינות לארצות רחוקות. היום מוצאים צוללנים אמפורות בקרקעית הים, ליד ספינות שטבעו, ובזכותן אנחנו לומדים על המסחר בעולם העתיק.

1 מהו הנושא של הפסקה? _____

2 מתחו קו על שלושה פרטים בפסקה שאפשר להשמיט מהסיכום.

3 כתבו סיכום של הפסקה בשניים או שלושה משפטים.

_____

_____

_____

4 ★★ אתגר תנו לפסקה כותרת אחרת, שמתאימה לרעיון המרכזי.

_____

ניבים

ניב הוא צירוף מילים שיש לו משמעות מיוחדת, שונה מהמשמעות של כל מילה לבד. למשל: "נפל בפח" לא אומר שמישהו נפל לתוך פח.

א · התאימו לכל ניב את הפירוש שלו. כתבו בריבוע את האות.

1	עשה מזבוב פיל	**א.**	התרגז מאוד
2	נפל בפח	**ב.**	מהר מאוד, מיד
3	על קצה המזלג	**ג.**	רימו אותו, הוא הוטעה
4	שבר את הראש	**ד.**	התחיל מחדש
5	פתח דף חדש	**ה.**	הגזים מאוד
6	שם מקל בגלגלים	**ו.**	בקיצור, רק מעט
7	יצא מהכלים	**ז.**	הפריע ועיכב
8	בן רגע	**ח.**	התאמץ מאוד לחשוב ולפתור

ב · השלימו את הניב המתאים מתוך הרשימה למעלה.

1. המורה סיפרה לנו _____ על ימי הביניים, כי לא נשאר זמן לפרטים.
2. איתי _____ כל הערב על החידה, ובסוף פתר אותה.
3. השעון צלצל, ו _____ הם עמדו שוב בחדר שלהם.

4. ★★ אתגר כתבו משפט משלכם עם הניב "פתח דף חדש".

_____

פתגמים

פתגם הוא משפט קצר שמלמד לקח או חוכמת חיים. פתגמים רבים עוברים מדור לדור, וחלקם נכתבו כבר בתנ"ך.

א · התאימו לכל פתגם את המצב שהוא מתאר. כתבו את האות בריבוע.

☐	**1 לא נבנתה רומא ביום אחד**
☐	**2 אין חדש תחת השמש**
☐	**3 כל ההתחלות קשות**
☐	**4 אל תדחה למחר את מה שאפשר לעשות היום**
☐	**5 לכל זמן ועת לכל חפץ**

המצבים:

א. תמר גילתה שכבר ברומא העתיקה שיחקו ילדים במשחקי לוח, ממש כמו היום.

ב. ביום הראשון בבית הספר החדש איתי לא הכיר אף אחד. אחרי שבוע כבר היו לו חברים.

ג. בהפסקה צוחקים ומשחקים, ובשיעור מקשיבים ולומדים.

ד. סבא בונה דגם ענק של ספינה עתיקה. הוא עובד עליו כבר שנה, חלק אחרי חלק.

ה. איתי השאיר את שיעורי הבית לסוף היום, ובערב היה עייף מכדי להכין אותם.

(1) בחרו פתגם אחד והסבירו אותו במילים שלכם.

(2) ★★ אתגר ניב או פתגם? כתבו ליד כל אחד נ (ניב) או פ (פתגם).

☐ יצא מהכלים ☐ כל ההתחלות קשות ☐ נפל בפח ☐ לא נבנתה רומא ביום אחד

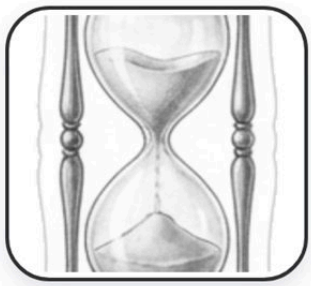

קטע קריאה: מודדים זמן

קראו את הקטע בעיון. בדף הבא יש עוד שאלות עליו.

איך מדדו את הזמן לפני שהיו שעונים?

היום מספיק להציץ בטלפון כדי לדעת מה השעה. אבל במשך אלפי שנים לא היו לבני האדם שעונים כמו שלנו, והם נאלצו להמציא דרכים משלהם.

שעון השמש

אחת הדרכים הראשונות הייתה שעון שמש. במצרים העתיקה נעצו מקל באדמה והתבוננו בצל שלו. במשך היום הצל זז ומשנה את אורכו, ולפי מקומו ידעו האנשים מה השעה. אבל לשעון השמש הייתה בעיה גדולה: הוא לא עבד בלילה ובימים מעוננים.

שעון מים ושעון חול

כדי לפתור את הבעיה, המציאו שעון מים: כלי שהמים טפטפו ממנו לאט דרך חור קטן. לפי כמות המים שנשארה בכלי ידעו כמה זמן עבר. מאוחר יותר הופיע שעון החול. מלחים אהבו אותו במיוחד, כי הוא פעל היטב גם בספינה שהיטלטלה על הגלים.

השעון המכני

לפני כשבע מאות שנה נבנו באירופה השעונים המכניים הראשונים, עם גלגלי שיניים ומשקולות. הם הוצבו במגדלים, וצלצול הפעמונים שלהם נשמע בכל העיר. מאז השעונים הלכו וקטנו, עד שהגיעו אל פרק כף היד שלנו.

1. מה הייתה הבעיה הגדולה של שעון השמש?

2. איך ידעו כמה זמן עבר, כשהשתמשו בשעון מים?

3. היכן הוצבו השעונים המכניים הראשונים?

הקטע את קוראים

חזרו לקטע "איך מדדו את הזמן לפני שהיו שעונים?" וענו על השאלות.

א · השלימו את הטבלה לפי הקטע.

סוג השעון	איך הוא פעל?	חיסרון או יתרון
שעון שמש		
שעון מים		
שעון חול		
שעון מכני		

1. לפי הקטע, מלחים העדיפו שעון חול. למה לדעתכם שעון מים לא התאים לספינה?

2. מה פירוש הצירוף "השעונים הלכו וקטנו"? הקיפו.

השעונים נעשו קטנים יותר ויותר | השעונים הלכו ממקום למקום | השעונים נעלמו

3. מצאו בקטע פועל אחד מכל בניין.

פעל: _____ נפעל: _____

הפעיל: _____ התפעל: _____

4. ★★ אתגר אילו יכולתם לחזור בזמן לתקופה אחת מהקטע, לאיזו הייתם בוחרים? נמקו.

תפזורת התפעל

בתפזורת מסתתרים שמונה פעלים בבניין התפעל (מימין לשמאל או מלמעלה למטה). מצאו אותם, וכתבו כל פועל ואת השורש שלו.

ה	ת	ל	ב	ש	ג	ת	ג	ב	ה
ת	ט	ל	ז	ס	נ	ט	ק	א	ת
פ	ד	ה	י	ה	ת	ר	ח	ץ	ר
ל	ל	ה	י	ל	מ	ק	ה	ע	ג
א	ה	ת	ק	ד	ם	ד	ל	ד	ש
ד	א	י	כ	ת	ד	ה	י	ק	כ
ב	ס	ע	ק	ו	ה	ת	נ	צ	ל
מ	ל	ע	י	ל	נ	א	ו	ט	ס
ה	ת	כ	ת	ב	ו	מ	ר	ק	ש
ג	ב	ב	נ	ק	ה	ן	ר	ק	א

רמז: כל הפעלים מתחילים ב־הת

הפועל	השורש	הפועל	השורש

1 ★★ אתגר בחרו שניים מהפעלים, וכתבו איתם משפט מאוחה אחד על מסע בזמן.

תשובות

להורים ולמורים: התשובות לכל הדפים.

דף 2 · חמשת הבניינים

פעל: כתב, למד, רקד · נפעל: נגמר, נשאר, נרדם · פיעל: סיפר, טייל, ביקר · הפעיל: הרגיש, השליך, הסביר · התפעל: התקדם, התרגש, התנצל.

אתגר: לא. השורש הוא ת.ח.ל, והפועל בבניין הפעיל: ה׳ בהתחלה ו׳ לפני האות האחרונה. התי״ו היא חלק מהשורש.

דף 3 · מזהים בניין

1 ל.ח.ץ – פעל · 2 ד.ל.ק – נפעל · 3 ר.ג.ש – התפעל · 4 ס.ב.ר – הפעיל · 5 ס.פ.ר – פיעל · 6 צ.ל.ם – פיעל · 7 כ.נ.ס – נפעל · 8 ד.ל.ק – הפעיל · 9 ש.ק.ע – פעל · 10 ר.ח.ק – התפעל.

אתגר: משפטים 2 ו־8, השורש ד.ל.ק (נדלק – נפעל, הדליקו – הפעיל).

דף 4 · שורש אחד ובניינים רבים

ג.ד.ל: גדל · גידל · הגדיל.

כ.ת.ב: כתבה · נכתב · הכתיבה · התכתב.

ל.ב.ש: לבש · הלבישה · התלבש.

אתגר – תשובות אפשריות: פתח (פעל): דני פתח את החלון. נפתח (נפעל): השער נפתח ברוח. פיתח (פיעל): המדענית פיתחה תרופה חדשה. התפתח (התפעל): הניצן התפתח לפרח.

דף 5 · גוף, מספר ומין

אנחנו שמרנו · אתה שמרת · אתם שמרתם · את שמרת · אתן שמרתן · הם שמרו · היא שמרה · הן שמרו.

הם והן – אותה צורה בעבר: שמרו.

נסענו – ראשון, רבים, לא מסומן · ראיתי – ראשון, יחיד, לא מסומן · שאל – שלישי, יחיד, זכר · הגעתם – שני, רבים, זכר · חייכה – שלישי, יחיד, נקבה · הזמינו – שלישי, רבים, לא מסומן.

אתגר: האבירות שאלו אותנו.

דף 6 · משפט פשוט ומאוחה

א: 1 פ · 2 מ · 3 פ · 4 מ · 5 פ · 6 מ.

ב: היה קר בקרון, לכן איתי לבש מעיל. · תמר רצתה לרדת בתחנה, אבל הרכבת לא עצרה. · הכרטיסן בדק את הכרטיסים, והנוסעים הראו לו אותם.

אתגר – תשובה אפשרית: הרכבת איחרה, ולכן הילדים פספסו את ההצגה (אפשר גם: לכן, משום כך).

ג: השעון צלצל. תמר ואיתי חזרו להווה.

דף 7 · מילות קישור

הוספה: וגם, בנוסף, יתר על כן · ניגוד: אבל, אולם, אך · סיבה: כי, בגלל ש־, משום ש־ · תוצאה: לכן, משום כך, לפיכך.

ב: 1 לכן · 2 אבל · 3 כי · 4 וגם · 5 למרות ש־.

אתגר – תשובה אפשרית: הרוח נשבה חזק מאוד, משום כך המלחים קיפלו את המפרשים.

דף 8 · עובדה או דעה

עובדה: 1, 3, 5, 6, 8, 10 · דעה: 2, 4, 7, 9.

תשובות אפשריות: עובדה – בבית הספר שלנו יש ספרייה. דעה – בבית הספר שלנו יש את החצר הכי יפה.

אתגר – תשובה אפשרית: הספרים על מצרים העתיקה הם המעניינים ביותר בספרייה.

דף 9 · טענה ונימוקים

1. הטענה: כדאי ללמוד היסטוריה, כי היא חשובה לכל ילד וילדה.
2. נימוקים: ההיסטוריה עוזרת להבין איך נוצר העולם של היום · לומדים מטעויות העבר ונמנעים מהן בעתיד · סיפורי העבר מרתקים.
3. המצאת הדפוס.
4. אתגר: הדעה השונה – העבר כבר לא חשוב, כי הכול השתנה. התשובה – גם היום אנחנו משתמשים ברעיונות של אנשים שחיו לפני מאות שנים.
5. ראשית · שנית · נוסף על כך · לסיכום (אפשר גם: למשל).

תשובות

להורים ולמורים: התשובות לכל הדפים.

דף 10 · כותבים טקסט טיעון

תשובות אפשריות. טענה: כדאי לבנות מכונת זמן. נימוקים: אפשר ללמוד היסטוריה מקרוב, למשל לראות איך בנו את הפירמידות; אפשר לפגוש ממציאים מפורסמים. הדעה האחרת: שינוי בעבר עלול לקלקל את ההווה; תשובה: אפשר רק להסתכל, בלי לשנות דבר. בודקים שהטקסט כולל טענה, שני נימוקים, מילות סדר ומשפט סיכום.

דף 11 · מסכמים פסקה

1. הנושא: האמפורה – כד חרס עתיק ששימש להובלת סחורות.
2. פרטים להשמטה (למשל): "כמו קצה של גזר", "שתי ידיות וצוואר צר", "ולפעמים גם רוטב דגים", "ליד ספינות שטבעו".
3. סיכום אפשרי: האמפורה הייתה כד חרס, שבו הובילו ביוון וברומא העתיקות יין ושמן בספינות. החוד בתחתיתה עזר לסדר כדים רבים יחד. אמפורות שנמצאות היום בים מלמדות אותנו על המסחר בעולם העתיק.
4. אתגר – תשובה אפשרית: "הכד שהפליג בין הארצות".

דף 12 · ניבים

1 ה · 2 ג · 3 ו · 4 ח · 5 ד · 6 ז · 7 א · 8 ב.

ב: על קצה המזלג · שבר את הראש · בן רגע.

אתגר – תשובה אפשרית: אחרי הריב, דנה ויעל החליטו לפתוח דף חדש.

דף 13 · פתגמים

1 ד · 2 א · 3 ב · 4 ה · 5 ג.

אתגר: יצא מהכלים – נ · כל ההתחלות קשות – פ · נפל בפח – נ · לא נבנתה רומא ביום אחד – פ.

דף 14 · קטע קריאה

1. הוא לא עבד בלילה ובימים מעוננים. 2. לפי כמות המים שנשארה בכלי. 3. במגדלים באירופה.

דף 15 · חוקרים את הקטע

א: שעון שמש – לפי הצל של מקל; חיסרון: לא עובד בלילה ובימים מעוננים · שעון מים – מים מטפטפים לאט מחור קטן; יתרון: עובד גם בלילה · שעון חול – החול זורם מצד לצד; יתרון: פועל גם בספינה מיטלטלת · שעון מכני – גלגלי שיניים ומשקולות; יתרון: הפעמונים נשמעים בכל העיר.

ב: תשובה אפשרית: כשהספינה מיטלטלת, המים נשפכים או מטפטפים בקצב לא קבוע, ולכן המדידה לא מדויקת.

ג: השעונים נעשו קטנים יותר ויותר.

ד: פעל – נעצו, עבד, עבר, אהבו, פעל · נפעל – נאלצו, נבנו, נשמע, נשארה · הפעיל – המציאו, הופיע, הגיעו · התפעל – התבוננו, היטלטלה (מספיק פועל אחד מכל בניין).

אתגר: תשובות אישיות, עם נימוק.

דף 16 · תפזורת התפעל

התלבש – ל.ב.ש · התרחץ – ר.ח.ץ · התקדם – ק.ד.ם · התנצל – נ.צ.ל · התכתב – כ.ת.ב · התרגש – ר.ג.ש · התאמן – א.מ.ן · התפלא – פ.ל.א.

ה	ת	ל	ב	ש	ג	ת	ג	ב	ה
ת	ט	ל	ז	ס	נ	ט	ק	א	ת
פ	ד	ה	י	ה	ת	ר	ח	ץ	ר
ל	ל	ה	י	ל	מ	ק	ה	ע	ג
א	ה	ת	ק	ד	ם	ד	ל	ד	ש
ד	א	י	כ	ת	ד	ה	י	ק	כ
ב	ס	ע	ק	ו	ה	ת	נ	צ	ל
מ	ל	ע	י	ל	נ	א	ו	ט	ס
ה	ת	כ	ת	ב	ו	מ	ר	ק	ש
ג	ב	ב	נ	ק	ה	ן	ר	ק	א

רוצים את כל השנה?

בקרוב: חוברת שפה שנתית מלאה לכיתה ה׳

כל החומר של השנה, עם מסלול שבועי

✓ כל נושאי השפה של כיתה ה׳

✓ מסלול שבועי מסודר

✓ קטעי קריאה חדשים

✓ תשובות להורים

כל העדכונים באתר mashkiot.co.il